

LOUHISAARI

Kaalekorte ~~Hänne~~ suorasab. kellarin

Marij. Hertten Kuopas

SISÄLLYSLUETTELO

Itäisen sivurakennuksen kellarien tutkimuskaivaus huoneet n:t 48 ja 46 1 - 2

Itäinen sivurakennus huone n:o 53, lattian alainen tutkimus 3

Itäinen sivurakennus huone n:o 49, puretun lattian alta löytynyt toinen lattia 4

Itäisen sivurakennuksen ja saunan välinen maasto, salaojitustyön yhteydessä löytynyt kiveys 5

Linnan ja rannan välinen maasto, salaojitustyön yhteydessä löytynyt kiveys ja pystypaalutus 6

Liitteet

Löytöluettelo

Valokuvat

Louhisaaren itäisen sivurakennuksen kellarien tutkimuskaivaus
(huoneet n:ot 48 ja 46)

Kellarihuoneiden tutkimuskaivaus suoritettiin syyskuussa 1968. Kellari kaivettiin keskellä olevaa käytävätilaa lukuunottamatta koskemattomaansavimaahan asti. Maanpoiston yhteydessä suoritettiin jonkinlaista seulontaa. Maakerroksista ei ollut pääteltävissä muuta kuin, että kellareita oli käytetty perunoiden säilytykseen. Kalkkitaso merkitsi vuoden satoa. Löydöistä on erillinen löytöluettelo. Samoin tutkimuskaivauksessa esiintulleesta peruskiveyksestä ja fragmenteista lattiakiveyksessä on tehty erillinen mittapiirros. (Rak.hist. ark. 32.1/11) Tasona on käytetty päärakennuksen nollatasoa.

Huone n:o 48

Koillis-eli oviseinällä peruskiveys ulkoneen. 40 cm alkaen tasolta -327. Kiveys on tehty suurista harmaakivilohkareista. Oven pielimuuraus loppuu tällä tasolla. Itänurkassa on havaittavissa, että koillisseinä on rakennettu kaakkoisseinää vasten eivätkä ne ole liitteessä. Kaakkoisseinässä ei ole varsinaista seinäpinnasta ulkonevaa peruskiveystä, vaan koko seinämuuri levenee tasaisesti tasolta -464 alkaen n.20-25 cm. Etelänurkassa ovat kaakkois- ja lounaisseinät liitteessä keskenään. Lounaisseinässä ei ole myöskään ulkonevia peruskiviä. Seinän vieressä on maassa irrallista lattiakiveystä tasolla -385 - 430. Niiden alapuolella alkaa koskematon savimaa. Länsinurkassa seinät eivät ole liitteessä, vaan luoteisseinä on rakennettu lounaisseinää vasten. Luoteisseinässä on sekundaari paikkauskorjaus. Seinän koillis-päässä on irrallinen funktioton kivilatomus. Kaakkoisseinässä on huomattavissa muuraustavasta johtuva raja tasolla -342 - 327. Siinä on käytetty osittain suorakaiteen muotoisia kivilaattoja. Raja jatkuu osittain vielä lounaisseinällä tasolla -320. (vrt.valokuvat I/1-21)

Huone n:o 46

Kynnysmuuraus on samantyyppinen kuin huoneessa n:o 48. Se alkaa tasolla -327. Luoteisseinällä ei ole seinäpinnasta ulkonevaa peruskiveystä, vaan koko seinämuuri levenee ta-

saaisesti keskimäärin 20 cm. Savimaa alkaa tällä kohdin tasolla -420 -431. Pohjoisnurkasta on havaittavissa, että luoteisseinä on rakennettu lounaisseinää vasten eivätkä ne ole liitteessä. Lounaisseinässä ei ole ulkonevaa peruskiveystä. Sen sijaan siinä on seinän vieressä irrallista lattiakiveystä tasolla -387 - 431. Niiden alla savimaa alkaa tasolla -387 - 445. Koillisseinässä ei jälleen ole ulkonevaa peruskiveystä, vaan koko seinä levenee lievästi alaspäin. (vrt. valokuvat II/1-17)

Lounaisseinässä on kolme vaakatasossa olevaa hiekkäkivilaattaa. Ne ovat pohjoisnurkasta lueteltuina tasoilla-230 - 241, -229 - 241, ja -233 - 247. Kivet ovat samaa tyyppiä kuin ne, joita on käytetty päärakennuksen ja sivurakennusten kivijaloissa (vrt. valokuvat II/11-12)

Louhisaaren linnan itäinen sivurakennus, huone n:o 53

Lattian uusimistyön yhteydessä suoritettiin joitakin koe-kaivauksia puretun lattian alaisissa maakerroksissa. Seuraava läpileikkaus rakennusosista on tehty noin 200 cm päässä huoneen pihan puoleisen seinän lähinnä ulko-ovea olevasta nurkasta. (vrt. liitepiirrokset n:ot 1 ja 2) Tälle kohdalle osunutta ikkunan alapenkkiä on käytetty kiinteänä perustasona, josta eri rakennusfragmenttien korkeustasot on laskettu.

Nykyisen eli uusittavaksi tulleen lattian yläreuna oli tasolla -88. Peruskiveys alkaa tasolla -136. Seinän rapattu pinta jatkuu tälle tasolle asti. Heikko laastiantura kiertyy kiveyksen yli seinän vieressä. Peruskiveys ulkoneen seinäpinnasta n.23 cm matkan. Kiveys on toiminut samalla varhaisemman lattian kannatinvasojen olkapäänä. Siitä on todistena lattiavasauksen fragmentti, joka löytyi heti peruskiveyksen yläpuolelta. Sen korkeus on 28 - 30 cm sekä leveys 23 cm. Tasolla -228 alkaa savimaa. Sen päällä on ensin pienistä harmaakiven kappaleista tehty n.2-5 cm paksuinen tasattu alue, jonka yläpinnassa kulkee ohut n.1 - 2 cm paksuinen melko selvä laastialue. Pistokaivaukset osoittivat tämän rakenteen olevan havaittavissa koko huoneen pohja-alassa. Laastia on käytetty seinämuurissa ainakin tasolle -234 asti, jossa peruskiveys levenee vielä kerran n.8 - 12 cm verran. (vrt.valokuvat III 1-3.)

Ulkofasadissa kulkee rakennuksen alaosassa hiekkakivinen koristevyöhyke. Sen alareuna on tasolla -138. Peruskiveys alkaa siis ulkopuolella samalla tasolla kuin sisäpuolella. Kiveys ei kuitenkaan ulkone seinäpinnasta. (vrt.valokuva III/4)

Louhisaaren linnan itäinen sivurakennus, huone n:o 49

Nykyisen lattian uusimistyön yhteydessä löytyi n. 11 cm lattian alapuolelta toinen lautalattia. (vrt. mittapiirros ja valokuvat IV/1-3) Se oli tehty 21 - 27 cm levyisistä laudoista, joiden paksuus oli n. 4,5 cm. Lattialautojen kiinnitykseen oli käytetty takonauloja. Lattia oli osittain lahonnut.

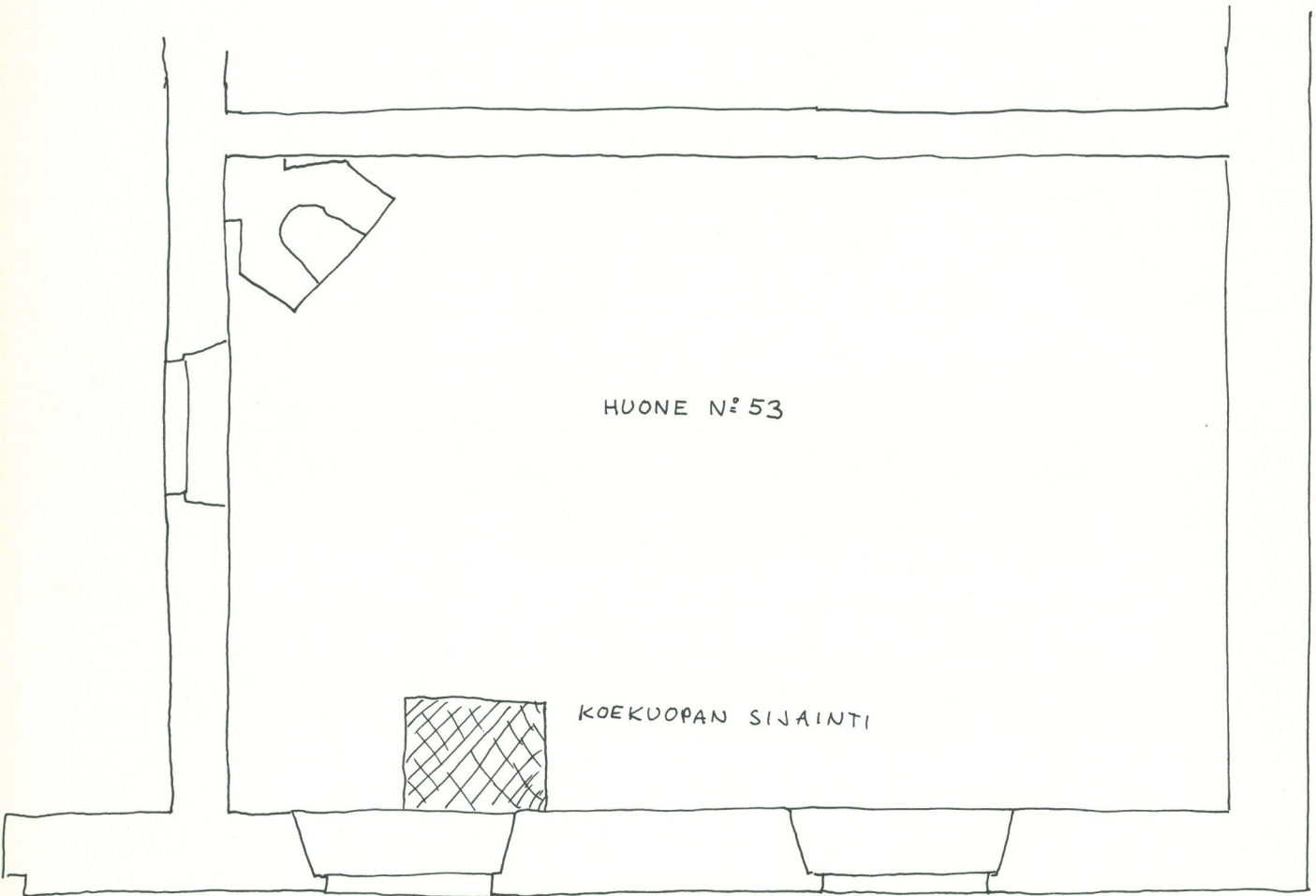
Louhisaari, itäisen sivurakennuksen ja saunan välinen maasto

Saunan ja itäisen sivurakennuksen välisestä hedelmäpuutarhasta löytyi salaojitustyön yhteydessä fragmentteja pitkää kivilatamuksesta. (vrt.mittapiirros) Saunan itäpuolella, jossa latomus oli parhaiten säilynyt, oli sen leveys n.64 cm. Kivet olivat ladottu vierekkäin yhteen tasoon. Latomuksen korkeus oli n. 25 cm. Kivilatomus oli ko. paikassa n. 27 cm maanpinnan alapuolella. Latomus^{ta} pystyttiin katkelmallisesti seuraamaan kolmessa eri kohtaa saunan ja itäisen sivurakennuksen välillä. Se jatkui suurin piirtein saman levyisenä. Noin 870 cm päässä itäisestä sivurakennuksesta oli se noin 50 cm maanpinnan alapuolella. Kivet olivat jokaisessa tutkitussa paikassa ladottu suoraan savimaan päälle. Ne olivat kaikki suhteellisen pieniä ja epämuotoisia.

Louhisaari, linnan ja rannan välinen maasto

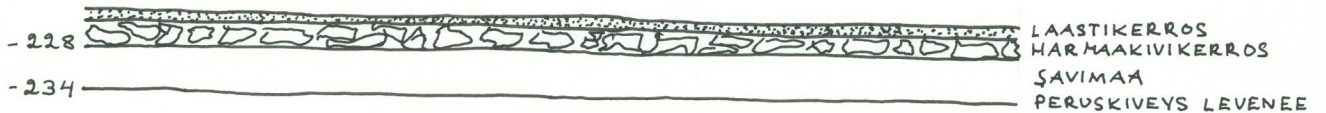
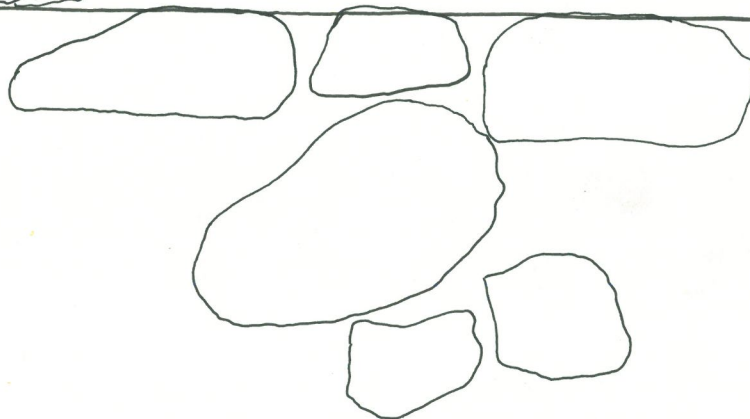
Linnan ja rannan välisestä maastosta, noin 52.30 m päässä linnan etelänurkasta löytyi salaojitustyön yhteydessä pystypaaluutusta ja kiveystä. (vrt. mittapiirros ja valokuvat V/1-2) Kiveys oli noin 10 cm nykyisen maanpinnan alapuolella ja oli n. 35 cm paksuinen. Se oli tehty latomalla keskisuuria, epämuotoisia harmaakiviä päällekkäin. Löydetty vertikaali paalutus seurasi kiveystä ja oli n. 40 cm nykyisen maanpinnan alapuolella. Löydetyt kaksi paalua olivat pituuksiltaan 87 ja 72 cm. Ne olivat molemmat n.12 cm levyiset ja 7 cm paksuiset. Paalujen alapäät olivat viistotut. Kiveyksen pituus oli 476 cm.

LATTIAVASAFRAGMENTTI

LÖYTÖLUETTELO LOUHISAAREN LINNAN ITÄISEN SIVURAKENNUKSEN
KELLARIN TUTKIMUSKAIVAUKSESTA SYYSKUUSSA 1968

Saviesineet:

- 61150:347 Laakeapohjaisen saviyadin pohjapala. Sisäpuolelta lyijyglasitettu, minkä alla on vaalealla maalattuja raita- ja kasvikuvioita. Koko n. 10 x 8,5 cm. (vrt. liite n:o 1)
- :348 Kaakeligrundin pala. Punaiseksi poltettua savea. Ulkopuolella leima. Koko n. 6 x 7,5 cm. (vrt. liite n:o 1)
- :349 Laakean kolmijalkaisen savipadan kädensija. Profi-loimaton. Punaiseksi poltettua savea. Osaksi lasi-tettu. Pituus 7 cm.
- :350 Valkoisesta savimassasta tehdyn ruukun reunapala. Suolalaseitettu. Ulkopuolella kädensijan jäännös ja katkelma sinisestä maalauskoristelusta. Koko n. 9,5 x 8 cm.
- :351 Yksinkertaisen, punaiseksi poltetun saviastian reuna-pala. Lasittamaton. Koko n. 4,5 x 6 cm.
- :352 Saviesineen katkelma. Toinen puoli lasitettu. Koko n. 5 x 4 cm.
- :353 Punaiseksi poltetun saviastian pala. Ulkopuolella vihreä lasitus, sisäpuolella ohut lyijyglasitus. Ko-ko n. 4,5 x 4 cm.
- :354 Reiniläisen keramiikka-astian pohjapala. Massa vaa-lean harmaa. Ulkopuolella ruskea, sisäpuolella vä-ritön suolalaseitus. Koko n. 7 x 3 cm.
- :355 Savikukon puolikas. Lasittamaton. Pituus 9,5 cm. (Hajalöytö linnan eteläpuolelta).

Lasiesineet:

61150:356 Vaalean vihreä ikkunalasin katkelma. Koko n. 6 x 5,5
cm.

:357 Tumman vihreän pullon pohjafragmentti. Säilynyt kah-
tena kappaleena. Ø 14 cm.

Helsingissä 13.12.1968

Marja Terttu Hellstén

Marja Terttu Hellstén

*Toinen kappale löytöluettelosta
jätetty historialliselle osastolle 12/1968*

1:1
61150:347

1:1
61150:348

NEG.RHO. 60083

1

NEG.RHO. 60084

2

NEG.RHO.60085

3

NEG.RHO. 60086

4

NEG. RHO. 60087

5

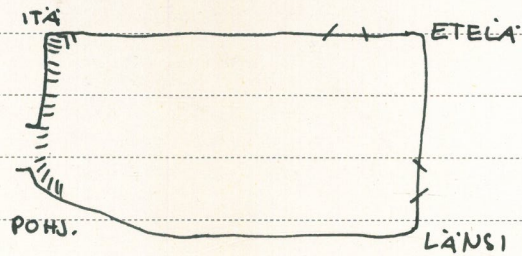
NEG.RHO. 60088.

6

KELLARIHUONE N° 4B

VALOK. MT HELLSTEN 9/68

KUVAT 1-6 PERUSKIVEYSTÄ ALKAEN POHJOISNURKASTA,
KÄSITTÄEN OUISEINÄN ITÄNURKKAAN ASTI

NEG. RHO. 60089 7

NEG. RHO. 60090 8

NEG. RHO. 60091 9

NEG. RHO. 60092 10

NEG. RHO. 60093 11

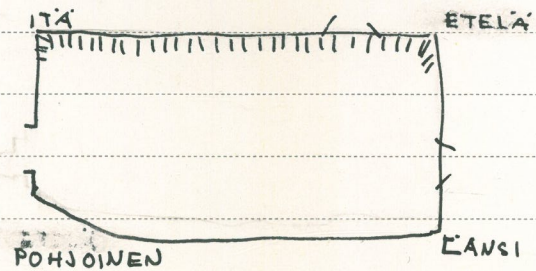

NEG. RHO. 60094 12

VALOK. MT HELLSTEN 9/68

KUVAT 7 - 12 PERUSKIVEYS ALKUEEN ITÄNURKASTA
KÄSITTÄEN KRAKKOISSEINÄN ETELÄNURKKAAN ASTI

NEG.RHO.60095 13

NEG.RHO.60096 14

NEG.RHO.60097 15

NEG.RHO.60098 16

NEG.RHO.60099 17

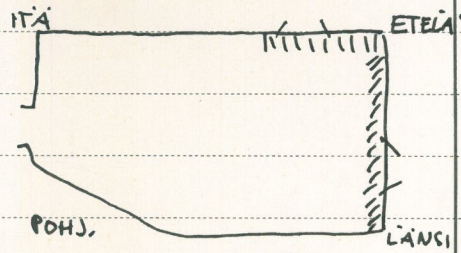

NEG.RHO.60100 18

MT HELLSTEN 9/68

KUVAT 13-18 PERUSKIVEYS ETELÄNURKASTA LÄNSINURK-

KAAN

NEG.RHO.60104. 1

NEG.RHO.60105. 2

NEG.RHO.60106. 3

NEG.RHO.60107. 4

NEG.RHO.60108. 5

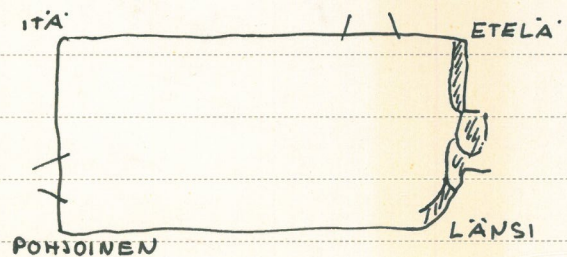

NEG.RHO.60109. 6

KELLARIHUONE N° 46

VALOK. MT HELLSTEN

KUVAT 1-6 KELLARIN PERUSKIVEYS ALKAEN OUISEINÄLTÄ
LOUNAASTA

NEG.RHO. 60101, 19

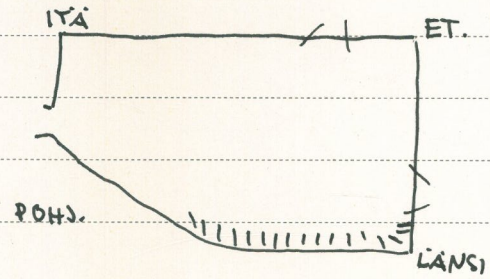
NEG.RHO.60102 20

NEG.RHO.60103 21

VALOK. MT HELLSTEN 9/68

KUUVAT 19-21 PERUSKIVEYKSEN LÄNSINURKKA JA OSA
LUOTEISSEINÄÄ

NEG.RHO. 60110

7

NEG.RHO. 60111

8

NEG.RHO. 60112

9

NEG.RHO. 60113

10

NEG.RHO. 60114

11

NEG.RHO. 60115

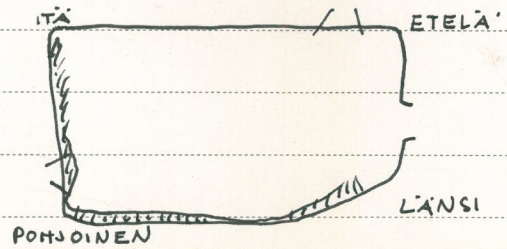
12

KELLARIHUONE N° 46

VALOK. MT HELLSTEN 9/68

KUVAT 7-12 KELLARIN PERUSKIVEYS LÄNSINURKASTA AL-
KAEN MYÖTÄPÄIVÄÄN ITÄNURKKAAN ASTI

NEG.RHO.60116

13

RHO. 60117

14

NEG.RHO.60118

15

NEG.RHO.60119

16

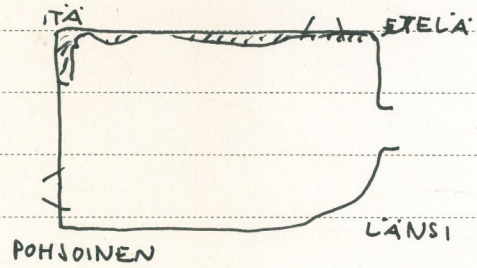
NEG.RHO.60120

17

KELLARIHUONE N°46

VALOK. MT HELLSTÉN

KUVAT 13-17 PERUSKIVEYS ITÄNURKASTA ALKAEN ETELÄ-
NURKKAAN

NEG.RHO. 60121.

1

NEG.RHO. 60122

2

NEG.RHO. 60123

3

NEG.RHO. 60124

4

VALOK. MT HELLSTEN 9/1968

KUVAT 1-3 DETALSIKUVIA TUTKIMUSKAIVAUSSUOPASTA

KUVA 4 DETALSIKUVA HIEKKAKIVIKORISTEVYÖHYKKEES-
TÄ ULKOPUOLELTA

NEG. RHO. 60125

1

NEG. RHO. 60126

2

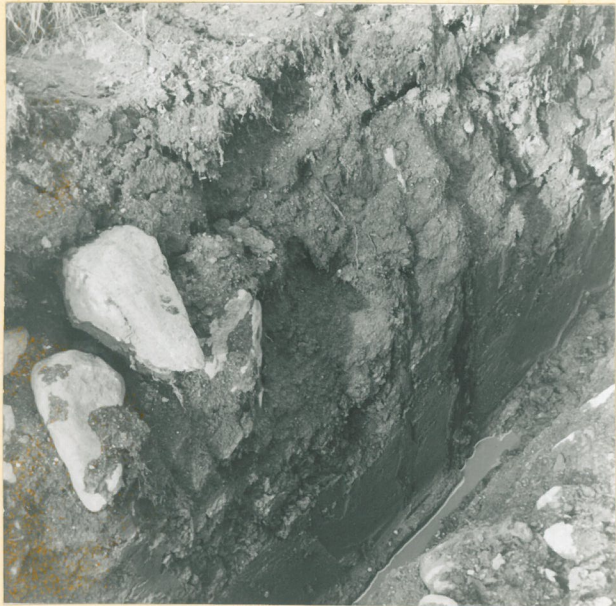

NEG. RHO. 60127

3

DETALJIKUVIA LATTIASTA

VALOK. MT HELLSTEN 9/1968

NEG.RHO.60128

1

NEG.RHO.60129.

2

VALOK. MT HELLSTEN 9/1968

KUVA 1 KIVILATOMUS JA PYSTYPAALUT

KUVA 2 DETALSIKUVA PYSTYPAALUISTA

NEG.RHO. 60130 1

NEG.RHO. 60131 2

NEG.RHO. 60132 3

NEG.RHO. 60133 4

NEG.RHO. 60134 5

NEG.RHO. 60135 6

PERUSTUKSEN VAHVISTUS - JA ERISTYSTYÖ

VALOK. MT HELLSTEN 9/1968